గుణపాఠం

శివానందకు, కన్నమదాసుమీద వల్లమాలిన కోపం వచ్చింది. కడ జాతివాడు, తన కనుసన్నల్లో మెలగవలసినవాడు, చెప్పుకింద తేలులాగా వుండవలసినవాడు - పచ్చికలో పాములాగా కనిపించీ కనిపించకుండా, పక్కలో బల్లెమై తనను భయపెడుతున్నాడు. వంశానుగతంగా వస్తున్న తన పెత్తందారీ తనానికి, తన అధికారానికి వాడో అడ్డుపుల్ల అనుకున్నాడు శివానందం. ఆ మాటే పెద్దగా కరణం శ్రీరాములు పంతులుతో అన్నాడు - మీసం సవరించుకుంటూ. శివానంద కళ్ళు ఎర్రగా వున్నాయి. గొంతు జీరగా ఉంది, మాట ముద్దగా వుంది, నోరువాసనగా వుంది.

శ్రీరాములు పంతులు కళ్ళు చికిలించి, ఆలోచిస్తూ అన్నాడు. 'రాడీ రంగడికి కబురంపనా ?' శివానంద కళ్ళు పెద్దవైనాయి. 'అంటే శాస్త్రీనే గల్లంతు చేద్దామంటావా ?'

'అదే మంచిదేమో ! వందల ఎకరాల పల్లంపొలం అనుభవిస్తున్నా చట్టం ఏదీ దేముడి దయవల్ల మీ దగ్గరకు రాలేదు. కన్నమదాసులాంటి వాళ్ళు నలుగురు కలిస్తే, ల్యాండ్ సీలింగు కాదు, వెల్త్ టాక్సు, ఇన్‌కమ్ టాక్స్, ఆ టాక్సు, ఈ టాక్సు అన్నీ మిమ్మల్నే చుట్టు ముట్తాయి. ఆ తర్వాత మీ ఇష్టం!'

రకరకాల డిపార్ట్ మెంట్ల మనుష్యులొచ్చి తన లంకంత కొంపా సోదా చేస్తున్నట్లు, తరతరాలుగా తన ఇంట్లో దాచిన వెండి, బంగారాలను వెలికితీసి స్వాధీనం చేసుకుంటున్నట్లు, వాళ్ళకు కన్నమదాసు ఇన్‌ఫార్మర్‌గా వుండి లీడ్ చేస్తున్నట్లు, కన్నమదాసు గూడెంలో మనుష్యులకు సామ్య వాద సిద్ధాంతాలు చెప్పి వాళ్ళందర్నీ తన పొలాల్లో కూలి పనులకు రాకుండా చేసినట్లు, తన కుప్పలన్నీ దోచుకున్నట్లు, తన పరువు - ప్రతిష్ఠలు గంగలో

కలిసి, తన సిరి సంపదలు హరిస్తున్నట్లు - రకరకాల భ్రాంతులకు శివానంద లోనయ్యాడు. ఆ భ్రాంతిలోనుండి బయటపడకుండానే రౌడీరంగడికి కబురు చేశాడు.

రంగడు రావడం రావడమే కాలనాగులా వచ్చాడు. మండుతున్న అగ్నిగోళంలా వచ్చాడు. నాటుసారా వాసనలా వచ్చాడు. 'ఏం దొరా! ఏం సేమన్నావ్?' అన్నాడు కర్కశంగా.

దొర, గ్రామకరణం వేపు చూశాడు. గ్రామకరణం శ్రీరాములు పంతులు, రంగడివేపు అర్థవంతంగా చూస్తూ -'ఇంట్లోకి పద' అన్నాడు.

మండువాలోగిలి ఇంట్లో, మారుమూలగదిలో చీకటిగా వున్నచోట ముగ్గురూ గుసగుసలాడుకున్నారు. ఇనప్పెట్టె తలుపు తెరవబడింది. రంగడి జేబు బరువెక్కింది.

రంగడు రోడ్డుమీదకొచ్చి చేబ్రోలు చుట్ట పొగాకు ముక్క ముట్టించు కున్నాడు. నర్సింలు సారాకొట్టుకు వెళ్ళి నాలుగు ముంతలు, ఫూటుగా తాగాడు. మెరక వీధిలో రంగసాని దగ్గర ఓ గంట కాలక్షేపం చేశాడు. రాత్రి ప్రొద్దుపోయిం తర్వాత, తెల్లని చంద్రుడు మబ్బునీడల్లో నల్లబడ్డ తర్వాత రామాలయం దాటి-చెరువు దాటి సన్నగా ఈలవేసుకుంటూ గూడెం వేపుగా బయల్దేరాడు.

శివాలయం ధ్వజస్తంభం దగ్గిర, శ్రీరాములుపంతులు అతగాణ్ని అటకాయించాడు.

'హుష్, ఇటురా!' అంటూ సంజ్ఞచేశాడు.

రంగడు, పంతుల్ననుసరించి ధ్వజస్తంభం క్రీనీడలోకి వచ్చాడు. దూరంగా పడుకున్న ఊరకుక్క ఒకటి వాళ్ళవేపు నిక్కినిక్కి చూస్తున్నది.

'వెర్రెధవా! పచ్చ కాయితం కళ్ళబడేసరికి. మెదడు మొద్దుబారి పోతుందేవిట్రా? కన్నమదాసు నీ కేం అన్యాయం చేశాడూ? పైగా, మీదీ మీదీ ఒకటేకులం కదా!'

కన్నమదాసుమీద ఏ రకమైన స్పర్ధాలేని రంగడు బుర్ర గోక్కున్నాడు. వాడి కళ్ళముందు పచ్చకాయితం పదింతలుగా పెరిగి కనిపించింది. 'డబ్బును మించిందేమిటి వుంది పంతులూ ఈ లోకంలో?' అని ఎదురు ప్రశ్న వేశాడు.

'ఓరి వెర్రి వెధవా! ఆ సంగతి నాకూ తెలుసురా! డబ్బే అన్నింటి కన్నా ముఖ్యం. నిజమే! కానీ ఆ డబ్బును సంపాయించడంలో కూడా ఉచ్చనీచాలుండాలి కదా?'

'అంటే, ఏటి పంతులూ?'

'అంటేనా?' కరణం, భుజాలమీది ఉత్తరీయాన్ని సరిచేసుకున్నాడు. గీతాబోధన చేస్తున్న శ్రీకృష్ణునిలా, జగద్రహస్య సిద్ధాంతాన్ని బోధిస్తున్న వేదాంతిలా, గంభీరంగా నవ్వుతూ అన్నాడు — 'డబ్బే ఈ లోకంలో అన్నిటికీ ముఖ్యం. కాదనను. కానీ బీదవాడి దగ్గరున్న డబ్బు చెమటతో, వాడి రక్తంతో పవిత్రమైంది. ధనవంతుడి దగ్గరున్న డబ్బు స్వార్థంతో, మోసంతో, దోపిడితో అపవిత్రమైంది. డబ్బును పలువిధాల సంపాయించవలసిందే. కాదనను. కానీ అక్క చెల్లెళ్ళను మోసంచేసీ, అయినవాళ్ళను దారులు కొట్టీ, స్నేహితులను దగాచేసీ, నమ్మినవాళ్ళను నట్టేటముంచీ ఆ డబ్బును సంపాయించకూడదు. మరి డబ్బును సంపాయించడం ఎట్లా అని నీ సందేహం కదూ? చెబుతాను విను. డబ్బు గలవాళ్ళు మోసగాళ్ళని చెప్పానుకదా! ఆ వున్న వాళ్ళలోనూ శివానందలాంటి వాళ్ళు పరాన్న భుక్కులు, రాబందులు, పగటి వేషగాళ్ళు. వాళ్ళ కుంభస్థలంకొట్టు. అదీ పబ్లిగ్గా కాదు. చాటుగాచూసి చావుదెబ్బకొట్టు. దెబ్బ కొట్టలేకపోతే కనీసం ఏడిపించు. ఆ కన్నీళ్ళు చూసి సంతోషించు.'

విశ్వరూప సందర్శనం చూసిన అర్జునునిలా, రంగడు ముకుళిత హస్తుడైనాడు. 'వుత్తిగా కన్నీరు కార్పిత్తే మనకేటి నాబం కరణంబాబూ!'

'ఒరేయ్ రంగడూ! లాభంలేని వ్యవహారాన్ని దేన్నీ కరణంచెప్పడు. సరేనా?'

ఆ తర్వాత ఇద్దరూ నీడల చాటున మరింత దగ్గరకు వచ్చారు, చీకటిమాటున చెవులు కొరుక్కున్నారు. అంగీకారంగా తలలూపుకున్నారు.

రంగడు ఉషారుగా ఈల వేయబోయి తమాయించుకుని, 'మీ అగిడీయా బెమ్మాండంగా వుంది బాబూ! పాము సత్తుంది. కర్ర ఇరగదు' అంటూ వెనక్కి తిరిగి ఊరికి విసిరివేసినట్లు వున్న హరిజనవాడ వేపు సాగి పోయాడు.

* * *

తొలికోడి కూసీ కూయకుండానే శివానంద ఇంటిముందు నిలబడి, 'బాబుగోరు- బాబుగోరూ!' అంటూ వణుకుతున్న కంఠంతో రంగడు కేక వేశాడు. వాడికళ్ళు బెదురుగా అటూ యిటూ చూస్తున్నాయి. వాడి చొక్కా మీద రక్తం. గాలికిరేగిన వాడి పల్చటి వెండ్రుకలుమీద రక్తపు చుక్కలు, వాడి గొంతుకు విని దివాణంలో దూరంగా పహారా తిరుగుతున్న అల్సేషియన్ తీవిగా నిలబడి, అతనివేపు ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది. తలుపులు తెర్చుకుని, కళ్ళు నలుపుకుంటూ బయటకువచ్చిన శివానంద రంగడివాలకం చూసి కంగారుపడిపోయాడు. 'ఏవిట్రా? ఏమైంది?' అన్నాడు తబ్బిబ్బుగా. అప్పటికే అతని మొహాన చెమట పడుతున్నది.

'సంపేశాను దొరా, నాకొడుకును! ఒక్కపోటుకు సచ్చాడు నాయాలు! ఇంక మీకు ఆడి పీడనేదు. కాని దొరా! ఆ బక్కసిక్కి నోడిలో ఎంత రగతం వుందని!! ఇట్టా పొడిసానా-అట్టా పైకి వూటగా సిమ్మింది దొరా రగతం! నా ఒంటిమీదికి బుస్సున కొట్టింది. సర్లే! కొడితే కొట్టింది కాని దొరా, ఇది కడుక్కుంటే పోద్ది. ఆడి సవాన్నేం సేయమంటారు? అదే నాకు తెలీనేదు. తెలీక ఆణ్ణో ఒంటెద్దు బండిలో పడేసి, మీదింతి గడ్డి కుక్కి, ఇట్టా లాక్కొచ్చినా!'

రంగడి మాటలు వినగానే శివానందకు పైప్రాణాలు పైనే పోయి నట్లనిపించింది. ఆ తెలివితక్కువ వెధవ, స్వామి భక్తిలో నిట్టనిలువున తనను గోతిలోదింపి నట్లనిపించింది. పోలీసులు ... అరదండాలు .... న్యాయ స్థానం.... విచారణ.... నల్ల గౌన్ల ప్లీడర్లు.... చివరగా తనకు శిక్ష ...నలుగురూ తనను హంతకుడంటూ వేలుపెట్టి చూపిస్తూ మొహాలు పక్కకి తిప్పుకోవడం.... తన కుటుంబానికి అవమానం.... రకరకాల దృశ్యాలు

అతని కళ్ళముందు. భవిష్యత్ అంధకారమయమై, కంటకావృతమై, తనను అధఃపాతాళానికి అణగద్రొక్కుతున్నట్లనిపించింది.

తను చేసిన ఒక్క తప్పు, కరణంమాట విని, తను తొందరపడి రంగడికి ఇచ్చిన ఒక్కసూచన .. శివానంద గుండె బలహీనంగా కొట్టు కుంది. కంఠం బేలగా పలికింది.

'ఎక్కడికి తీసుకొచ్చావురా ఆ శవాన్ని!'

'ఈడకే బాబూ, మీ గుమ్మంకాడికి.'

శివానంద తడబడుతున్న అడుగులతో గుమ్మం దగ్గరకు వచ్చాడు. బయటకు తొంగిచూశాడు. ఆకాశంమీద అనంతంగా వెలుగుతున్న నక్ష త్రాలు. చెరువుమీదనుంచి ప్రశాంతంగా వీస్తున్న చల్లనిగాలి, దూరంగా ఎవరో వో తల్లి పసిబిడ్డకు లాలిపాడుతున్నది. శివానంద అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ బండి దగ్గరకు వచ్చాడు. ద్విగుణీకృత భయంతో బండిలోకి తొంగిచూశాడు.

లోపల గడ్డిమధ్య కప్పబడిన కన్నమదాసు, నల్లబడుతున్న రక్తం మధ్య ఎర్రగా, నల్లగా శపిస్తున్నట్లుగా కనిపించాడు. అతని కళ్ళు మూసు కుని వున్నా మండుతున్న అగ్ని గోళాల్లాగానే కనిపించాయి. నిశ్చలంగా వున్న అతని పెదిమలు ఏదో పలుకుతున్నట్లే వున్నాయి.

శివానంద కళవళ పడిపోతూ- 'వొద్దు. వొద్దు. ఈ శవాన్నిక్క డుంచొద్దు. తీసుకుపో, వెంటనే, ఇప్పుడే, ఎక్కడికైనాసరే, ఊఁ!' అన్నాడు స్పష్టాస్పష్టంగా.

'నాకేమిపని!' అన్నట్లుగా రంగడు అగ్గివుల్లగీసుకున్నాడు. వెలిగించి, పీల్చి, ఆర్పిన చుట్టను, చెవిసందునించి తీసి మళ్ళీ ముట్టించుకున్నాడు. గట్టిగా ఒక దమ్ములాగి- 'ఆణ్ణి సంపడానికి మీరిచ్చింది రెండు గుక్కల సారాకే సరిపోనేదు. ఇంక ఈ పనిగూడా నే నెక్కడ సెయ్యను? అ శవాన్ని ఏం సేసుకున్నా మీ ఇట్టం. నే పోతున్నా' అంటూ వెనక్కు తిరిగి నాలు గడుగులు వేశాడు.

'రంగడూ! వుండుండు, వెళ్ళొద్దు-వెళ్ళొద్దు. నీకు ఎంత కావల సినా ఇస్తాను. ప్లీజ్!' అంటూ శివానందం లోపల్నుంచి నోట్లబొత్తులు పట్టుకొచ్చాడు. రంగడు తలకు చుట్టుకున్న కండువాలో వాటిని మూట కట్టుకున్నాడు.

'ఇప్పుడు సెప్పండి- ఈ శవాన్ని ఏం సేయమంటారు?'

'నువ్వేం చేసినా సరే! ఈ చుట్టుప్రక్కల మాత్రం వాణ్ణిగురించి ఏ ఎంక్వయిరీ రేపు జరిగినా, నేను థర్డ్ పర్సన్‌గానే వుండాలి.'

'అట్టాగేలెండి. మీరిట్టమొచ్చినట్టే ఉండండి.'

రంగడు బండి లాక్కుంటూ చీకట్లో కలిసిపోయాడు. బండి-కను చూపు దాటిపోయిం తర్వాత శివానంద గుండె కొంత స్వస్థతపడింది. 'అమ్మయ్య! తను అనుకున్నది నెరవేరింది. తన పెత్తందారీతనానికి అడ్డుపుల్ల తొలిగిపోయింది. పచ్చికలో పాము తలఎత్తకుండానే పడగ వాల్చేసింది.' భారంగా తృప్తిగా నిట్టూర్చి శివానంద దివాణం లోపలకు వెళ్ళి తలుపులు వేసుకున్నాడు.

* * *

అ మర్నాడు రోజూ ఉదయించిన రీతిలోనే సూర్యుడు ఉదయించాడు. పక్షుల కలకూజితాల్లో మార్పులేదు. పువ్వులు మామూలుగానే వికసించాయి. ఆ వూరి జనం ఎవరి జీవన తాపత్రయంలో వాళ్ళు యంత్రాల్లా పనిచేసుకుంటున్నారు.

'ఏమున్నాయ్ సంగతులు?' అన్నాడు శివానంద ఆ రోజు తనను కలవవచ్చిన వారి నందరినీ.

'ఏ మున్నాయండీ? మామూలే!' అన్నారు వాళ్ళు, నీళ్ళునములుతూ.

ఆరోజు సాయంకాలం షికారుగా బయటకువచ్చి, చెఱువు దాటి, పొన్నుకర్ర వూపుకుంటూ వేణుగోపాలస్వామి దేవాలయం దాటి, లంక

పుగాకు చుట్ట ముట్టించుకుని హరిజనవాడకు దగ్గరగా వచ్చిన శివానంద, ఆ మూల పంతెనమీద కన్నమదాసును చూసి అవాక్కయిపోయాడు.

కన్నమదాసుకు అటూ యిటూ కరణం శ్రీరాములూ, రంగడూ వున్నారు ఎచ్చుకత్తుల్లా నిలబడి.

'రంగడూ!' అనబోయాడు శివానంద. నోట్లోమాట నోట్లోనే వుండిపోయింది.

'కరణం-నామీదనే నియోగం చూపించావే!' అనబోయాడు. అన బోయిన మాట ఆయనకే వినిపించలేదు.

కన్నమదాసు గంభీరంగా నడుస్తూ శివానంద దగ్గరకు వచ్చాడు. నమస్కారం చేశాడు. 'రాత్రి ఆ బండిలో వున్నది నేనే!' అన్నాడు ప్రశాంతంగా. 'నేను చచ్చిపోతే మీ అధికారాన్ని మరొకరు అడ్డుకుంటారు. అందుకోసమని మానవత్వాన్నే కోల్పోతే ఎట్లా?' అన్నాడు గంభీరంగా.

'డబ్బిత్తే మానాంటి సలిసీమలు అడ్డమైన పనీ సేసి, ఇనప కట కటాల ఎనక ఇరుక్కుంటాయనుకోకండి దొరా!' అన్నాడు రంగడు పెద్దగా నవ్వుతూ.

'కరణాలూ, కడజాతివాళ్ళూ ఒకటయ్యేరోజు లొచ్చినయ్! పెత్తం దారీ సమాజానికి వీళ్ళు సమాధి కడతారు!' అన్నాడు శ్రీరాములు, భవి ష్యత్ వాణిని సూచిస్తున్నట్లు.

శివానంద తలఎత్తలేదు. అతని అంతరంగంలో అగ్నిగోళాలు మండుతున్నాయ్!!